

Nr 115.

Av herr **Brännström m. fl.**, om *ändring av grunderna för egnahems-lånetagares rätt till premielån för nyodlings- och nybyggnadsarbeten m. m.*

Riksdagen beslöt år 1923 på Kungl. Maj:ts förslag att sänka egnahems-låneräntan för de första fem s. k. amorteringsfria åren från $4\frac{3}{4}$ procent till 4 procent, av vilken fördel jämväl de låntagare skulle bliva delaktiga — från och med år 1923 — som erhållit lån under åren 1920—1922 mot den högre räntesatsen $4\frac{3}{4}$ procent. Dessa låntagare hava emellertid, innan de blevo delaktiga av denna förmån, haft att under 1 à 2 år utgöra ränta efter den högre räntesatsen, varigenom de kommit i en missgynnad ställning i jämförelse med alla andra egnahemslåntagare. Den högre räntan kändes för dem desto mera betungande, som de köpt sina fastigheter vid en tidpunkt, då högkonjunkturens verkningar ännu gjorde sig gällande, och sålunda ha att förränta en relativt hög lånesumma. Även bland dem, som under åren 1918—1919 erhöilo lån till jordbrukslägenheter, finnas åtskilliga, som trots den lägre räntesatsen lida under allt för stor skuldbörda (amorteringsdelens annuitet är ju dock 6 procent), även om till följd av den iakttagna återhållsamheten i fråga om jordbruksnybildning dessa dess bättre ej lära vara så talrika. Den meningen torde också vara ganska utbredd ibland dem, som syssla med egnahemsverksamheten, att staten bör i någon form bispringa dem ibland nu antyddade tvenne grupper låntagare, som visas vara i särskilt behov därav.

Dessa under högkonjunkturen och efter 1919 års författningsändring tillkomna egnahemslåntagare hava även i ett annat avseende blivit ogynnsamt lottade i jämförelse med dem som tillkommit 1923 och senare, i det att de blivit utan del i den förmån, som de av 1923 års riksdag beslutade s. k. premielånen för nyodlings- och nybyggnadsarbeten innebära. I den kungl. kungörelsen angående dessa premielån stadgas nämligen (§ 7), att ansökan om premielån bör ingivas samtidigt med ansökning om egnahemslån och av låneförmedlaren prövas i samband med denna. Härigenom utestängas äldre egnahemslåntagare från möjligheten att erhålla dylika lån, vilka allmänt erkännas vara synnerligen värdefulla. Även om denna bestämmelse i och för sig kan vara principiellt riktig och berättigad, så kan det å andra sidan icke frånkommas, att den för många ibland de äldre låntagarna synes orättvis, synnerligast för dem som börjat under särskilt ogynnsamma förhållanden och därtill haft att under några år utgöra ränta efter en högre räntesats än några andra egnahemslåntagare.

Vid övervägande av olika möjligheter att bereda dem ibland dessa, som äro i särskilt behov därav, någon ekonomisk lättnad, hava vi kommit att stanna inför frågan, om icke rätten att söka och erhålla s. k. premielån borde utsträckas till de egnahemslåntagare, som grundade sina hem under åren 1918—1922 och av vilka flertalet för tiden före 1923 hade att betala den högre räntan av $4\frac{3}{4}$ procent. Visserligen är en sådan anordning principiellt sett icke alldeles oantastlig, men den behöver dock icke väcka större betänkligheter än att exempelvis ett stort antal av dem, som genom städer och kommuner fått lån ur bostadslånefonden och med hjälp därav byggde under högkonjunkturen, sedermera fått avsevärda direkta avdrag å sina skulder till staten.

Antalet under åren 1918—1919 beviljade egnahemslån för jordbrukslägenheter utgjorde i runt tal 1,800, därav för obebyggda lägenheter i runt tal 950, och under åren 1920—1923 resp. i runt tal 7,000 och 2,800. Givetvis skola inga andra ifrågakomma till erhållande av premielån än de, som prövas vara i behov därav och därav förtjänta. Huru många dessa äro låter sig av helt naturliga skäl icke angiva utan närmare utredning, men då vi finna det högelingen önskvärt, att anslag för ändamålet kan uppföras på staten för 1925—1926, alldenstund snar hjälp torde vara av nöden i många fall, ha vi vågat förutsätta, att de uppgifter, som härför må befinnas erforderliga, skola kunna införskaffas genom utskottets försorg. Utgår man ifrån, att de hittills beviljade premielånen belöpt sig på i genomsnitt 500 kronor och tager detta som norm för beräkning av lånens genomsnittliga storlek också i här förevarande fall, så skulle vi anse ganska mycket vunnet, om för ändamålet stode till förfogande ett belopp av 200,000 kronor om året under 2 år. En sådan anordning låter sig också genomföra utan allt för stor höjning av det f. n. till premielån utgående anslaget. Detta, som för vart och ett av budgetåren 1923—1924 och 1924—1925 fastställts till 800,000 kronor, föreslås nämligen i den nu föreliggande statsverkspropositionen nedsatt till 650,000 kronor för budgetåret 1925—1926. Vi tillåta oss alltså föreslå,

att riksdagen ville medgiva, att personer, som under åren 1918—1922 erhållit egnahemslån för jordbrukslägenheter och som med hänsyn till förhållandena vid deras egna hems bildande, till av dem efter lånens bekommande utförda eller till utförande föreliggande odlings- och byggnadsarbeten, till deras ekonomiska ställning för närvarande och andra omständigheter, som prövas böra tagas i betraktande, befinnas vara förtjänta av att komma i åtnjutande av s. k. premielån till nyodlings- och byggnads- eller grundförbättringsarbeten, må, utan hinder av vad i kungl. kun-

görelsen av den 25 maj 1923 § 7 finnes stadgat, äga att söka och erhålla dylikt premielån, samt att riksdagen — utöver i statsverkspropositionen äskade 650,000 kronor — måtte för nu angivna ändamål anvisa under budgetåret 1925—1926 ett belopp av 200,000 kronor.

Stockholm den 19 januari 1925.

<i>Ludwig Brännström.</i>	<i>Birger Petersson.</i>	<i>Jöran Grapenson.</i>
<i>Ernst Göranson.</i>	<i>Carl Larson.</i>	<i>C. J. Öberg.</i>
<i>C. O. Johanson.</i>	<i>Otto Johansson.</i>	<i>P. S. Hedlund.</i>
<i>Ewald Lindmark.</i>		<i>Emil Bengtsson.</i>
